

MINISTERIE
VAN BINNENLANDSE ZAKEN,
BEZITSVORMING EN P.B.O.

B. V. D.

No : 614.265

Bijl.: 1

Betr.: maandoverzicht no. 9

351746.151

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

Sta. GEHEIM

'S-GRAVENHAGE, 12 oktober 1961
Stadhoudersplantsoen 25

144020
13.10.61

~~VERTROUWELIJK~~

./ Ik heb de eer Uwe Excellentie hierbij een exemplaar aan te bieden van het maandoverzicht no. 9 van de B.V.D. over de maand september 1961.

HET HOOFD VAN DE DIENST

Aan Zijne Excellentie
de Minister-President
Plein 1813, no. 4
'S-GRAVENHAGE.-

Mr. J. S. Sinninghe Damsté

~~VERTROUWELIJK~~

26 NOV 2001

Deze rubricering is
verloren na 572 jr.

Stg. GEHEIM

MAANDOVERZICHT

No 9 1961

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

V E R T R O U W E L I J K

162

Maandoverzicht no. 9 - 1961

(Tijdvak 1-9-'61 t/m 30-9-'61)

I N H O U D

I. <u>Communisme Internationaal</u>	blz.
De herziening van de CPSU-statuten	1
"Democratisering" van de lagere partijregioenen	3
II. <u>Activiteiten van de CPN</u>	
De kwestie-Berlijn als hoofdbestanddeel der communistische agitatie	7
"Waarheid"-werfactie 1960/1961 afgesloten met negatief resultaat	9
Buitenlandse reizen van vooraanstaande CPN-ers	10
De "zaak-Kistemaker"	11
III. <u>Activiteiten van de communistische hulporganisaties</u>	
De Wereldvredeesraad vergaderde in Oost-Berlijn; NVR mede vertegenwoordigd	13
CPN ontstemd over "halfbakken gedoe" in de Ne- derlandse Vredeesraad	15
ANJV contra langere diensttijd	15
IV. <u>Communistische activiteiten in het bedrijfsleven</u>	
Bijeenkomst van het Wereldvakverbond in Oost- Berlijn gehouden	18
"Neutraliteits-acties" van CPN-leden/bedrijfs- arbeiders	19
V. <u>Overige groeperingen</u>	
Laveren van de SWP inzake Berlijn	21
Pacifisten en links-socialisten contra Sowjet- Russische kernproeven	23
De organisatie van oud-politieke delinquenten	24
<u>Overzicht stakingen september 1961</u>	25
<u>Agenda</u>	27

H O O F D S T U K ICOMMUNISME INTERNATIONAALHerziening CPSU-statutenInleiding

Bij het organiseren van haar optreden naar binnen en naar buiten steunt de marxistisch-leninistische partij op twee grondpijlers, het program en de statuten. Zij vormen een twee-eenheid. Beide zijn fundamentele documenten, die de communist tot principieel richtsnoer dienen. Vele van de daarop geïnspireerde activiteiten zijn gericht op het behalen van de uiteindelijke zegepraal van het "socialisme" op het ten ondergang gemaakte "kapitalisme".

Alleen de Sowjet-Unie verkeert reeds in het stadium van de opbouw van een communistische maatschappij. Dientengevolge neemt de partij die haar leidt een unieke positie in ten opzichte van de marxistisch-leninistische zusterpartijen. Deswege bestaat ook van die kant grote belangstelling voor de marsroute van de CPSU.

Die aandacht richt zich voornamelijk op het nieuwe, politiek spectaculaire partijprogram. Over het ontwerp daarvan werd in hoofdstuk I van het voorgaande MO nader uitgeweid. De CPSU-statuten, die meer technisch van opzet zijn, tonen in de veranderde formulering toch interessante aspecten van de ontwikkelingsgang der Sowjet-Russische maatschappij sedert de dood van Stalin in maart 1953.

Het XXIIste congres zal op 17 oktober 1961 in Moskou worden geopend. Als statutair hoogste orgaan van de partij heeft het congres o.m. tot taak het nieuwe program en de statuten aan zijn oordeel te toetsen en te aanvaarden. De ontwerpen krijgt het kant en klaar voorgelegd. De brede discussie, die over deze ontwerpen gedurende de laatste maanden in alle lagen van de CPSU wordt gevoerd, zal waarschijnlijk geen amendementen opleveren, die de leiding op enigerlei wijze verrassen of minder welkom zijn.

De nieuwe statuten

Kozlov, lid van het secretariaat van het centraal comité der CPSU, zal de voorgestelde statuten - twee pagina's tekst in de Prawda van 5 augustus 1961 - op het congres inleiden. Chroestsjow kweet zich in oktober 1952 van een soortgelijke taak op het XIXde, het laatste door Stalin nog meegemaakte congres.

Het CPSU-presidium, dat de ontwerp-statuten heeft uitgewerkt, nam talrijke essentiële passages over van de bestaande formulering. Technisch treden geen ingrijpende veranderingen aan de dag. Wederom zijn er 71 paragrafen, ditmaal onderverdeeld over 10 in plaats van 12 hoofdstukken, met een in ere herstelde afzonderlijke algemene inleiding. Een dergelijke preambule was, kennelijk om niet-politieke redenen, weggelaten uit de thans nog geldige statuten van 1952.

De nieuwe formulering toont hoogstens een accentverlegging voor wat betreft het karakter van de CPSU. Onder meer wordt in de preambule gesteld dat de partij, door Lenin opgericht als voorhoede van de arbeidersklasse, heden ten dage is uitgegroeid tot de partij van het gehele volk der Sowjet-Unie.

Hierin komt dus het streven tot uiting om de CPSU uitdrukkelijker dan voorheen met de gehele bevolking van de USSR te vereenzelvigen. Verder wordt ook een "democratisering" van de lagere partijregionen beoogd.

De partij is, aldus wordt gesteld, de hoogste vorm van sociaal-politieke organisatie. Zij is de voornaamste en leidende kracht van de Sowjetmaatschappij. De CPSU baseert haar werk op onwankelbare aanhanke-lijkheid aan de leninistische normen van het partijleven - het beginsel van het collectieve leiderschap, het op alle mogelijke manieren bevorderen van de interne partijdemocratie, van de activiteit en het initiatief der communisten, van critiek en zelfcritiek.

Alle manifestaties van fractievorming en groepsactiviteit zijn, aldus de preambule, onverenigbaar met de beginselen van de marxistisch-leninistische partij en met het partijlidmaatschap.

In het creatief ontwikkelen van het marxisme-leninisme bestrijdt de CPSU met kracht alle uitingen van revisionisme en dogmatisme, die volkomen wezensvreemd zijn aan de revolutionaire theorieën.

De CPSU, zo besluit de preambule, is een integrerend deel van de internationale beweging van het communisme en de arbeidersklasse. Standvastig in haar trouw aan de marxistisch-leninistische beginselen van het proletarisch-internationalisme, bevordert zij daadwerkelijk de eenheid van de internationale communistische beweging in haar volle omvang en versterkt de broederlijke betrekkingen met het grote leger van de communisten van alle landen.

Een belangrijk, nieuw element in de ontwerp-statuten is de uitdrukkelijke veroordeling van de persoonsverheerlijking. Opmerkelijk is daarbij, dat deze (anti-stalinistische) uitweiding buiten de tekst van de preambule moet worden gezocht. Eerst in hoofdstuk III, handelende

over de organisatorische structuur van de partij en over de interne partijdemocratie, wordt onder paragraaf 28 te dien aanzien het volgende gesteld:

Het hoogste beginsel van de partijleiding is het collectivisme, dat een volstrekt vereiste is voor het normaal functioneren van de partij, voor de juiste opleiding van haar werkers en voor de bevordering van de activiteit en het initiatief van de communisten. De persoonsverheerlijking en de daaruit voortkomende schendingen van de interne partijdemocratie mogen in de partij niet worden getolereerd; zij zijn onverenigbaar met de leninistische beginselen van het partijleven.

Democratie in de lagere partijregionen

Het streven naar een "democratisering" van het leven in de partij komt, zoals hiervoren reeds terloops is vermeld, in de formulering van de nieuwe statuten mede tot uiting.

Evenals voorheen zal in de CPSU mogen worden gediscussieerd over zaken en personen. De indruk bestaat dat de leiding initiatief van onderop wenst aan te moedigen. Vooral de partij-afdelingen zullen zich derhalve meer dan voorheen ontvankelijk moeten tonen voor critiek en suggesties van het gewone partijlid. Over het algemeen zullen deze lagere partij-instanties meer dan vroeger met de druk van de openbare mening rekening moeten houden. In deze hoek ligt ook de aansporing om de banden van de partij met de gehele bevolking nauwer aan te halen.

Vanzelfsprekend blijft het verplicht toepassen van het beginsel van het democratisch centralisme de autoritaire gezagsverhoudingen beheersen. Deze voorgeschreven gedragslijn mondt immers uit in de volstrekte, disciplinaire onderwerping van lagere aan hogere partij-instanties. De macht blijft onverkort bij die colleges berusten, waarin de grote beslissingen over het beleid worden genomen, t.w. het partijpresidium en het centraal comité van de CPSU. In de praktijk speelt het secretariaat van het centraal comité daarbij eveneens een voorname rol. (Voor een uiteenzetting betreffende het democratisch centralisme zie MO 2-1961, blz. 3 en 4)

Het partijlidmaatschap

Evenals voorheen kan elke Sowjet-burger het partijlidmaatschap verwerven na het doormaken van een proeftijd als candidaat-lid. De voorwaarden, waaraan de gegadigde heeft te voldoen, zijn in de nieuwe

statuten aangepast aan de wat soepeler geworden verhoudingen binnen de hedendaagse Sowjet-Unie. Deze veranderingen zijn evenwel niet van principiële betekenis.

Het aanstaande partijlid moet voldoen aan hoge zedelijke normen en zich in de praktijk bereid hebben getoond vóór alles mede te helpen aan het leggen van de materieel-technische grondslag van de communistische maatschappij. Hij moet bij zijn arbeid in en buiten de partij en in zijn particuliere leven blijk geven van een voorbeeldige communistische mentaliteit.

In wat ruimere mate dan voorheen is tegemoet gekomen aan de behoefte van de leden in de partijafdelingen om kritisch toe te zien op het doen en laten van de eigen locale partijfunctionarissen. Voortaan mogen de leden in partijvergaderingen openlijk discussiëren over tekortkomingen en vergrijpen van hun leiders en zo nodig een "aanbeveling" tot hun uitsluiting geven aan hogere partij-instanties.

Het recht op "uitsluiting" blijft evenals voorheen in handen van hogere partijlichamen. Het uitoefenen van critiek - een recht dat voorheen ook al op papier bestond - kon in Stalin's tijd grotere risico's dan thans met zich meebrengen voor hen, die zich eraan waagden. Met klem wordt nochtans ook in de nieuwe statuten gewezen op het gevaar, dat fractievorming de eenheid der partij vernietigt.

Elk partijlid heeft het recht voorstellen te doen en zijn mening openlijk te verdedigen alvorens de organisatie een besluit heeft genomen. Aan de gewone partijleden zal het voortaan zijn toegestaan antwoord te verzoeken op vragen, verklaringen en voorstellen, door hen gericht aan hogere partijorganen, met inbegrip van het centraal comité van de CPSU. Voor het eerst behelzen de statuten dus een element dat zich keert tegen het doodzwijgen van standpunten van onderop. De vernieuwing impliceert niet meer dan een morele noodzaak voor, echter geen plicht van de leiders om te reageren op vragen en suggesties, die aan hen worden gericht.

De nadruk, in de nieuwe statuten gelegd op het karakter van de CPSU als een partij van de Sowjet-bevolking in haar geheel, bevestigt een reeds bestaande, in de tweede wereldoorlog gegroeide situatie. Sowjet-eenheden, die zich destijds door grote dapperheid onderscheidten in de strijd tegen de aanvankelijk overmachtige vijand, mochten in vele gevallen groepsgewijze tot de partij toetreden.

Het vóór 1940 streng gehandhaafde élite-karakter is door de naoorlogse ontwikkeling enigszins vervaagd. De "Prawda" van 4 augustus 1961

maakte melding van het feit, dat het ledental der CPSU reeds de tien miljoen nadert. Dit is een aanzienlijke stijging vergeleken met de circa 3 miljoen partijleden van vóór de tweede wereldoorlog.

Een betrekkelijk nieuw element in de organisatie van het partijwerk vormen de ongesalarieerde partijfunctionarissen en de partijcommissies, samengesteld uit niet betaalde vrijwilligers. Hun bestaan wordt nu - zij het zeer summier - gelegaliseerd in de ontwerp-statuten. Vooral het lagere beroepskader in de CPSU zal moeten samenwerken met deze onbezoldigde arbeiders in de wijngaard van het communisme. Over hun bevoegdheden wordt niet uitgeweid, ofschoon het CPSU-orgaan "Partijleven" daarop enige tijd geleden aandrang, gelijktijdig met een pleidooi voor verbreding van hun werkbasis in de CPSU.

Het bevoorrechte centraal comité van de CPSU

Zoals nauwelijks anders te verwachten was, handhaven de nieuwe statuten de uitzonderlijke, bevoorrechte positie van de leden van het centraal comité van de CPSU. Aan de lagere partijorganen is het ten enenmale verboden de persoon of de activiteiten van deze hoge functionarissen kritisch in het geding te brengen. Hun positie is onaantastbaar en voor de lagere partij-instanties niet discutabel.

Evenals in de oude statuten wordt ook nu weer aan leden van het centraal comité van de CPSU opgelegd zich te onthouden van het doen van aanbevelingen van nieuwe partijleden. Een inbreuk op deze regel werd onlangs gemaakt toen astronaut Gagarin uit handen van Chroestsjow zonder meer het volledige partijlidmaatschap verkreeg.

Overigens hebben de leden van het centraal comité van de CPSU het recht zich in vrijwel alle kwesties te mengen, ook waar het problemen en zaken aangaat die buiten de rechtstreekse bemoeienis van de partij liggen. Welhaast vanzelfsprekend stellen de statuten juist aan hen de hoogste eisen van deskundigheid en communistische onkreukbaarheid.

Dergelijke prerogatieven zijn niet toegekend aan de leden van de centrale comité's der resp. communistische partijen in de Unie-republieken en lagere partij-instanties. Zij hebben zich te onthouden van inmenging in de arbeid van staatsorganen en andere openbare lichamen teneinde dubbel werk en ondoeltreffende activiteiten te vermijden.

Deze beperking van bevoegdheden - voor het eerst vastgelegd in de statuten - is waarschijnlijk een concessie van hoger hand aan de brede schare van managers, die aan het hoofd van bedrijven en dergelijke staan en als zodanig hun eigen verantwoordelijkheden dragen. Zij streven naar

een grotere mate van zelfstandigheid en wensen in het productie-proces niet te pas en te onpas voor de voeten te worden gelopen door een bemoeizuchtig partijkader. Chroestsjow, de op de practijk ingestelde eerste partijsecretaris, heeft blijkbaar voor dit standpunt begrip getoond.

Contributie

De positie van het partijlid met achterstand in het betalen van zijn partijcontributie zal voortaan wat milder dan voorheen worden beoordeeld. Op grond van de bestaande statuten moest bij een contributieschuld van drie maanden "automatisch" het vervallen verklaren van het partijlidmaatschap volgen. Voortaan moeten de partijafdelingen de toedracht onderzoeken alvorens sancties toe te passen.

Het Xde hoofdstuk, dat de herziene statuten afsluit en handelt over de geldmiddelen van de CPSU, bevat een enigszins gewijzigde regeling van de heffing van de partijcontributie. Enige tijd terug vond een herwaardering van de roebel plaats, waarbij de waarde van tien oude roebels op een nieuwe roebel is bepaald. Aan deze regeling is de contributie-heffing thans aangepast. Nieuw daarin is het iets gunstiger tarief voor het partijlid met het zeer kleine inkomen (tot en met 50 roebel per maand), dat voortaan slechts tien kopeken, ongeveer de waarde van een dubbeltje, als maandelijkse contributie voor het partijlidmaatschap verschuldigd is. Tot dusver moest een half procent worden gestort van een maandsalaris tot en met 50 nieuwe roebels.

Het ongewijzigde maximum percentage van 3 % contributie van het maandloon zal voortaan worden geheven van bedragen boven de 300 nieuwe roebels. Tot nu toe moest dit hoogste percentage reeds bij een inkomen van 200 nieuwe roebels per maand worden betaald. Hieruit kan worden afgeleid, dat de koopkracht van het geld in de USSR is verminderd. Inflatie is dus bepaald geen specifiek kapitalistisch verschijnsel.

H O O F D S T U K   I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

Voortgezette CPN-agitatie rond de kwestie Berlijn

Met het toenemen van de spanning rond Berlijn heeft de CPN haar agitatie tegen het "Amerikaanse en West-Duitse militarisme" en tegen de door haar gewraakte slaafse volgzzaamheid van de Nederlandse regering aan Washington en Bonn verscherpt. Het pièce de résistance van deze agitatie wordt gevormd door de onlangs uitgegeven brochure over Berlijn, waarin op suggestieve wijze het gevaar beschreven wordt van deze "in het centrum van een socialistische staat liggende atoombom", die nu door de Oost-Duitse maatregelen onschadelijk wordt gemaakt.

De Waarheid blijft het intussen haar lezers inhameren, dat het de Amerikaanse en West-Duitse oorlogsstokers zijn die rond Berlijn een onhoudbare situatie hebben geschapen. En evenveel moeite geven de CPN-kaders zich om de partijleden en de arbeiders op inderhaast uitgeschreven ledenvergaderingen en in bedrijven te overtuigen van de noodzaak van de Oost-Duitse maatregelen tegen het militarisme van het Westen.

Aan de gebruikelijke verwijzing naar de bewapening van het Bondsleger, de "vluchtelingen-hetze", de provocateurs en spionnen en de ondermijning van de Oost-Duitse economie door manipulaties met Oost- en Westmarken, is dezer dagen het bericht over het uitlokken van een opstand in de DDR toegevoegd als motief voor de afgrenzing van de grenzen.

De gehele agitatie van de partij inzake de Berlijnse kwestie blijkt te zijn afgestemd op de vrees voor oorlog, die, voorzover niet aanwezig, wordt opgewekt en kunstmatig wordt aangewakkerd. Daarbij zit kennelijk in de eerste plaats de bedoeling voor bij het Nederlandse publiek gehoor te vinden voor de communistische eis van staatkundige "neutraliteit". Deze eis werd met te meer klem gesteld naar aanleiding van de maatregelen, die de Nederlandse regering trof in verband met de internationale politieke situatie. Partijleden en met name de leden-bedrijfsarbeiders hebben tot taak gekregen overal waar zij daartoe in de gelegenheid zijn handtekeningen te verzamelen onder petitionnementen die de neutraliteits-eis ondersteunen. Vaak echter slagen deze CPN-ers er niet in hun collega's of buurtgenoten voor een petitionnement warm te maken.

Soms wordt de dubbelzinnige betekenis van de door de communisten gepropageerde neutraliteit al gauw onderkend. Niet zelden krijgen deze lieden het verwijt te horen dat het de communisten zelf zijn die de vrede in gevaar brengen.

Wat dit laatste betreft zijn ook niet alle communisten zeker van hun zaak. Er zijn aanwijzingen dat verschillende van hen de hervatting van de kernproeven door de Sowjet-Unie zelf niet kunnen verwerken omdat zij jarenlang tegen de kernbewapening hebben moeten ageren.

De Waarheid besteedt overigens hoegenaamd geen aandacht aan de Russische kernexplosies. Na de publicatie van het besluit van de Sowjet-regering inzake het hervatten van de proeven met kernwapens heeft het partijblad slechts enkele malen in een klein berichtje gemeld, dat "volgens de Amerikaanse pers door de Sowjet-Unie een kernproef zou zijn genomen". Een gehele serie Russische proefexplosies wordt daarbij zonder meer verzwegen, terwijl daarentegen aan Amerikaanse proefnemingen weer veel aandacht wordt besteed.

Nochtans publiceert het partijblad herhaaldelijk artikelen waarin getracht wordt het besluit van de Sowjet-Unie te rechtvaardigen. In De Waarheid van 1 september schreef Marcus Bakker dat het voor iedereen duidelijk moest zijn, dat het besluit tot het hervatten van de atoomproeven door de Sowjet-regering bepaald niet lichtvaardig is genomen maar is afgedwongen door de ernst van de situatie. De verantwoordelijkheid voor het ontstaan van deze situatie berustte bij de westelijke mogendheden en meer speciaal bij Adenauer en zijn revanchisten. Derhalve zijn zij, aldus Bakker, ook verantwoordelijk voor het hervatten van de atoomproeven door de Sowjet-Unie.

De veelbesproken uitlatingen van de Amerikaanse generaal Clay over de realiteit van de twee Duitslanden en het daarmee geopende uitzicht op een kentering in de ontwikkeling van de Berlijnse kwestie beschreef De Waarheid op 26 september met een zekere voldoening als een eerste resultaat van de militaire maatregelen van de socialistische landen en de atoomproeven, maar mede van de vredesacties in de niet-socialistische wereld.

Ook in Nederland hebben, aldus De Waarheid, de moties, telegrammen en petitie van havenarbeiders, metaalbewerkers, bouwvakarbeiders en buurtbewoners gewicht in de schaal gelegd. Het blad ziet in dit eerste succes aanleiding om de strijd voor de vrede met nog meer vertrouwen voort te zetten.

Waarheidfestival

Onder de leus: Voor een neutraal en atoomvrij Nederland, is dit jaar het Waarheidfestival - op 1 oktober 1961 in het nieuwe RAI-gebouw te Amsterdam - als een grootse demonstratie aangekondigd. De organisatie ervan is in handen van partij-instructeur Wim Swart. Centraal staat weer de grote middagmeeting, waarop de algemeen secretaris van de CPN, Paul de Groot, zijn politieke rede zal uitspreken. De dag zal verder worden gevuld met modeshows, verzorgd door de NVB, tentoonstellingen e.d. In een speciale afdeling ambachten wordt het weven, pottenbakken, glasblazen en kunstsmeden getoond. Voorts zouden er o.m. stands worden ingericht voor enkele zusterbladen zoals het Hongaarse Nepzabadsag. Een tentoonstelling van Tsjechoslowaakse volkskunst, eerder geëxposeerd in de gemeentemusea van Deventer, Zutphen en Apeldoorn, is mede aangekondigd. Ook zal de finale van de amateurwedstrijden (met geldprijzen) voor toneel, zang en muziek ter opluistering van het geheel moeten dienen. De voorronden daarvan zijn in de drie voorafgaande weken in Felix Meritis gehouden.

Nieuwe werfactie en financiële campagne

Op het Waarheidfestival wordt, zoals gebruikelijk, de nieuwe werfactie 1961/1962 ingeluid.

De in 5 étappe's te voeren campagne zal o.a. door middel van verhoogde colportage opnieuw moeten aansturen op 5% netto abonné-winst. Dit jaar is oktober uitgeroepen tot "Maand van de pers".

De Waarheid zal van 1 oktober af des zaterdags met twee pagina's worden uitgebreid. Deze "weekend-uitgave" zal naast actueel nieuws ook beschouwingen over bepaalde politieke gebeurtenissen brengen. Voor het bestrijden van de extra kosten gaat De Waarheid met ingang van 1 oktober per week-abonnement 5 cent duurder worden.

De per 1-10-1961 afgesloten Waarheidwerfactie 1960/1961 heeft waarschijnlijk niet het beoogde gunstige resultaat opgeleverd ondanks alle inspanningen. In plaats van 5% netto-winst is verlies geboekt. Vooral de drie grote districten t.w. Amsterdam, Rotterdam en Den Haag zijn daaraan debet. Als oorzaak van de achteruitgang wordt o.m. genoemd de trek van abonné's naar de nieuwe woonwijken. Veelal wordt de verhuizing aangegrepen om van De Waarheid af te komen. Naar schatting bedraagt het huidige aantal abonné's ongeveer 27.000.

Enkele van de beste abonné-wervers in de afgelopen campagne kregen een reis naar de DDR aangeboden. Twaalf anderen maakten deel uit van een delegatie van 31 personen, die het Zomerfeest van het Franse partijblad l'Humanité op 9 en 10 september bezocht. Tenslotte zou een derde groep prijswinnaars op de dag van het festival een rondvlucht boven Amsterdam maken.

Evenals vorig jaar heeft het dagelijks bestuur van de CPN de start van de nieuwe financiële actie vervroegd. In De Waarheid van 11 augustus worden de partijleden opgeroepen terstond een begin te maken met de inzameling, die door deze actie f 175.000,-- moet gaan opleveren. De partijleiding verwacht dan ook, dat op het Waarheid-festival reeds een flinke som gelds binnen zal zijn. Het streefbedrag is tamelijk hoog gesteld. Dit houdt verband met de te voeren acties voor de verkiezingen van leden van de Provinciale Staten en de Gemeenteraden, die in 1962 plaats vinden.

De financiële actie 1960/1961 bracht volgens het kaderblad Versterk Partij en Pers ongeveer f 120.000,-- op. (Taakf 125.000,--). Vergelijken met andere jaren is dit een goed resultaat.

Buitenlandse reizen

Gedurende september vertoefde een aantal vooraanstaande leden van de CPN enige tijd buitenslands, hetzij voor zaken, vakantie of voor beide. Zo verbleven Paul de Groot en Jaap Wolff met resp. echtgenoten ruim een maand in de Sowjet-Unie. Zij keerden in de loop van de vorige maand in ons land terug. Het Eerste Kamerlid Annie Averink reisde in gezelschap van de Waarheid-journalist Gerard Pothoven begin september naar Noord-Korea ter bijwoning van het congres der zusterpartij aldaar. Cor Borst ging als lid van de Vaste Commissie van Verkeer en Waterstaat van de Tweede Kamer mee op reis naar de Verenigde Staten. Zijn mede-Kamerlid Marcus Bakker bracht half september een bezoek aan Oost-Berlijn.

De "Rode Dinsdag"

De communisten hebben na de tweede wereldoorlog aanvankelijk getracht de traditie van de "Rode Dinsdag" met een wapenschouw der partij voort te zetten. Het gaat hierbij om de derde dinsdag in september waarop de Staten-Generaal wordengeroepend. Succes was daarbij voor de CPN niet

weggelegd. Sinds enkele jaren neemt zij zelfs de moeite niet meer om openbare vergaderingen te beleggen in de grote steden tot het bespreken van de troonrede en de miljoenen-nota, zoals voordien gebruikelijk was.

In De Waarheid van 19 september werden de beide staatsstukken kritisch doch niet diepgaand besproken. De redactie keerde zich vooral tegen de verhoging van de defensie-uitgaven, het beleid inzake Nieuw-Guinea en de houding van de regering in de kwestie Berlijn. In een commentaar, getiteld "De Quay contra het volk", verwijt De Waarheid de regering de koude-oorlog-stijl van de troonrede, waarin wordt gesproken over de "door de communistische politiek kunstmatig opgewekte Berlijnse crisis". Zelden, aldus het CPN-blad, heeft een regering zich "een grovere uitval" tegen de Sowjet-Unie veroorloofd. Zij maakt zich slaafs tot spreekbuis van een politiek, die levensgevaarlijk is voor ons volk en dat, terwijl er slechts één richtlijn is, die het Nederlandse volk zou dienen te volgen: "neutraliteit in het conflict; geen troepen naar West-Duitsland".

De zaak Kistemaker

De CPN volhardt in het voeren van haar agitatie rond de zgn. zaak Kistemaker. Het betreft het "ultra-centrifuge-procedé" ter verrijking van uranium, toegepast in het FOM-laboratorium te Amsterdam.

De campagne, gestart op 12 oktober 1960, werd gedurende de afgelopen winter vrijwel zonder onderbreking in De Waarheid voortgezet. Men verviel daarbij in een reeks herhalingen van de in het beginstadium gedane publicaties.

Naar het schijnt is de redactie uiteindelijk tot het besef gekomen, dat een dergelijke berichtgeving de Waarheid-lezers niet kan blijven boeien. Gedurende de zomer werd de "affaire" nog slechts bij tijd en wijle aangeroerd.

De speurtocht van de Waarheid-verslaggevers naar geschikt agitatorisch materiaal voor het vervolgen van deze campagne werd evenwel niet beëindigd. Dit blijkt uit de nieuwe artikelenreeks, die sinds 19 augustus in het CPN-dagblad is verschenen. Daarbij wordt o.m. gewaagd van de verdwijning uit het Rijksbureau voor oorlogsdocumentatie van een, naar het heet voor Prof. Kistemaker belastend Duits archiefstuk. De aanval blijft in hoofdzaak gericht op de persoon Kistemaker, die bij voortdoring als nazi-collaborateur wordt afgeschilderd.

Partijbestuurder Harry Verheij vond intussen in de nieuwe reeks

artikelen van De Waarheid aanleiding om als gemeenteraadslid een aantal vragen aan B. en W. van Amsterdam te stellen over het ultra-centrifuge-project van Prof. Kistemaker. De tekst ervan werd gepubliceerd in het partijdagblad van 8 september.

Over het verdwijnen van het vorenvermelde document stelde het Tweede Kamerlid Marcus Bakker inmiddels vijf schriftelijke vragen aan de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

H O O F D S T U K   I I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

Vredesbeweging

Steun aan het Sowjetstandpunt inzake Berlijn

Het spreekt wel vanzelf, dat het gehele koor van communistische stemmen in West-Europa de wensen van de USSR inzake Berlijn krachtig ondersteunt. De massa moet in beweging gebracht worden om de "oorlogskoers" van de westerse regeringen, die zich tegen de Sowjet-Russische eisen verzetten, om te buigen tot een "vredelievende" capitulatiepolitiek. Het gehele arsenaal van propagandistische strijdkreten, zoals de atoomproeven, de buitenlandse bases, de militaire avonturiers, de Duitse revanchisten, het oorlogskapitaal enz., wordt aangesleept teneinde er bij de bevolking de schrik in te krijgen en deze tot activiteit in de door de communisten begeerde richting te brengen.

De CPN wilde onder deze omstandigheden de organisatie van de actie niet aan de wat versufte Nederlandse Vredesraad overlaten, doch heeft zelf het initiatief genomen tot het voeren van een campagne, die een voorlopig hoogtepunt vindt in een vredesvergadering op 14 november in het Minervapaviljoen te Amsterdam.

Internationale ontmoeting

De Wereldvredesraad heeft de Berlijnse kwestie in internationaal verband besproken. Zo werd van 30 augustus tot 9 september j.l. in Oost-Berlijn een aantal vredesdelegaties uit verschillende landen bijeengeroepen, die onderling over de gerezen internationale spanning hebben gediscussieerd. De Nederlandse Vredesraad werd vertegenwoordigd door mevrouw M.B. Minnaert-Coelingh, bestuurslid van de NVR en Piet Bakker (Zaanse Piet), secretaris van het Centrum voor eenheid en klassenstrijd.

Van 20 tot 22 september kwam vervolgens het presidium van de Wereldvredesraad in Warschau bijeen ter bespreking van het in deze situatie gewenste optreden. Staande de vergadering besloot men in de tweede helft van november 1961 in Stockholm een vergadering van de gehele Raad bijeen te roepen.

Naar aanleiding van het besluit der Sowjet-Unie de proeven met

kernwapenen te hervatten, heeft de voorzitter van het Presidium van de WVR, prof. J. Bernal, eind augustus een zeer partijdige verklaring gepubliceerd. Daarin wordt o.m. gesteld, dat "de vredelievende mensen in de gehele wereld het ten zeerste betreuren, dat de regering der Sowjet-Unie, zij het dan ook tegen haar zin, zich genoodzaakt heeft gezien de kernproeven te hervatten. Dit besluit is het resultaat van herhaalde pogingen van één kant om politieke voorstellen, waarover men kan onderhandelen, met dreigementen te beantwoorden! Wel beseffende, dat de WVR geen invloed mag uitoefenen op het besluit van Moskou, stipuleerde Bernal een andere taak voor de internationale vredesbeweging, t.w. het verhinderen van een oorlog om Berlijn. Daartoe zal op onderhandelingen op het hoogste niveau worden aangedrongen.

Activiteit in Nederland

De Nederlandse Vredesraad heeft in de afgelopen maanden zeer weinig initiatief ontplooid. Kort nadat de SU het besluit bekend had gemaakt de kernproeven te zullen hervatten, hebben verschillende Nederlandse vredesgroepen, zoals de PSP, de Anti-Atoombom Actie, de Geloofs-gemeenschap "Kerk en Vrede" en het Comité 1961 voor de Vrede hiertegen openlijk geprotesteerd. (zie hfdst. V). De Nederlandse Vredesraad liet echter verstek gaan. Volgens "de Haagse Post", die de zwijgzaamheid van de raad signaleerde, had de bekende prof. dr. M.G.J. Minnaert (NVR-bezitterslid) in een interview verklaard weliswaar zélf een oordeel over de atoomproeven in de SU te hebben, doch het standpunt van de Vredesraad nog niet te kunnen mededelen, daar het nog niet was bepaald.

Het Partijbestuur der CPN heeft deze passieve houding der vredesstrijders met lede ogen aangezien. De strijd voor de vrede in Nederland moet juist nu in ieder geval doorgang vinden. Daarom nam de partij zelf het initiatief tot "concrete actie" met voorbijgaan van de NVR. De CPN concentreert zich vooral op haar aanhang in Amsterdam, spoort haar getrouwen in de NVB, het ANJV, Verenigd Verzet 1940-1945 etc. tot grotere activiteit aan en zoekt medestanders onder de arbeiders in de bedrijven.

In eerste instantie wil men op 14 oktober in het Minervapaviljoen te Amsterdam een indrukwekkende vergadering houden waar mevrouw dr. M.B. Minnaert-Coelingh een inleiding houdt over het Duitse vraagstuk en de ontwapening. Voorts spreken nog dr. Milikowsky, F.M. Moll en C. Haringa. Voor de voorbereiding werd een "neutraal" initiatiefcomité gevormd volgens het geijkte recept. Het bestaat uit 21 personen, praktisch

allemaal leden van de CPN of een harer mantelorganisaties. Als secretaresse treedt op de bekende Dina de Haas, lid van de Landelijke Raad van "Verenigd Verzet 1940-1945".

Het lijkt geen twijfel, dat de CPN-leiding, wantrouwig geworden door het "halfbakken gedoe" in de Nederlandse Vredesraad, in deze periode van beproeving een krachtige, desnoods smalle actie verkiest boven de traagheid van een gezapig voortkabbelende massa-campagne.

Jeugdbeweging

Acties inzake verlenging van de dienstdtijd

Het besluit om in verband met de internationale spanning de dienstdtijd met twee maanden te verlengen, was voor het Algemeen Nederlands Jeugdverbond een gereede aanleiding, zijn in juli begonnen agitatie onder militairen met kracht voort te zetten. Aanvankelijk stonden het zenden van troepen naar Nieuw-Guinea en de behandeling van dienstplichtige militairen in het middelpunt van de belangstelling. In de loop van september werd echter het accent verlegd naar de verlenging van de dienstdtijd en het legeren van Nederlandse troepen in West-Duitsland.

Op 15 september zond het hoofdbestuur een telegram aan de minister van defensie, waarin tegen de genomen maatregelen ten scherpste werd geprotesteerd. Een tijdens het weekeinde van 17 september in de hoofdstad gehouden ANJV-districtsconferentie eiste de onmiddellijke intrekking van het besluit. In verschillende plaatsen en bij stations reikten ANJV'ers pamfletten uit aan militairen, die van verlof terugkeerden. Hier en daar zag men het kalken en plakken van leuzen.

In Amsterdam belegde het communistische jeugdverbond samen met de Nederlandse Vrouwenbeweging een openbare protestbijeenkomst, voorafgegaan door een mars door de binnenstad, waaraan ca. 250 personen deelnamen. Een soortgelijke manifestatie vond in Den Haag plaats. Op 17 september demonstreerden in Rotterdam een dertigtal communistische jongeren.

Op de bijeenkomst in Amsterdam, bijgewoond door ongeveer 450 personen, sprak Bart Schmidt, voorzitter van het ANJV namens deze organisatie. Hij herinnerde aan de februari-staking van 1941, "toen de Nederlandse arbeiders aan Seijs Inquart en De Quay de voet hadden dwarsgezet". Wat toen niet was gelukt, mocht ook nu geen kans van slagen hebben. Daarom geen man en geen soldaat naar West-Duitsland. Wij vechten niet voor Berlijn, aldus Schmidt.

Het partijdagblad ondersteunt de ANJV-activiteiten door zijn lezers in berichten met grote koppen te suggereren dat er sprake is van "ernstige verontwaardiging" en "grote ongerustheid" in vele kazernes en legerplaatsen.

De WFDJ en de kwestie Berlijn

Ook de internationale communistische organisaties dragen hun steentje bij aan de agitatie rond de Berlijnse kwestie. Op 30 september en 1 oktober belegden communistische jongeren in Oost-Berlijn een Europese Jeugdconferentie, waaraan waarschijnlijk Jan de Boo en Roel Walraven namens het ANJV hebben deelgenomen. De Wereldfederatie van Democratische Jeugd, die in Boedapest haar zetel heeft, besloot de 7e oktober te bestempelen tot strijddag voor het afsluiten van een vredesverdrag met de beide Duitse staten. Ook wil men die dag speciaal propaganda maken voor de eis alle buitenlandse militaire bases op te heffen en zich te beijveren voor een algemene en gecontroleerde ontwapening. De WFDJ heeft 7 oktober gekozen omdat het de 12de verjaardag is van het stichten van de DDR, het Oost-Duitse communistische regime.

Verzetsbeweging

"Verenigd Verzet 1940-1945" heeft zich geheel gewijd aan een eigen bijdrage ten behoeve van de vredesactie van de CPN en de vredesconferentie in Amsterdam. Door de afdelingen en de concentratiekampcomité's worden in kringen van oud-verzetsstrijders, - gevangenen en nagelaten betrekkingen handtekeningen verzameld voor een oproep getiteld "Houdt Nederland buiten de oorlog". De bijbehorende tekst pleit voor het Sowjet-Russische standpunt inzake het sluiten van vredesverdragen met de beide delen van Duitsland en veroordeelt de politiek van de Nederlandse regering en haar NAVO-partners. Protest wordt aangetekend tegen het aanwezig zijn van Amerikaanse bases en Duitse wapendepots in ons land, tegen de opslag van atoomkoppen en het uitzenden van Nederlandse troepen naar Duitsland.

De bijdrage van de oud-verzetsstrijders aan de vredesactie is wat meer geaccentueerd door een interview dat De Waarheid met een vijftal van hen heeft gehad. Het werd op 22 september in het partijdagblad gepubliceerd en besloeg bijna een gehele pagina. Het geheel is geschreven op het thema: de oud-verzetsstrijders zien in de Sowjet-Unie een bondgenoot in hun rechtvaardige strijd tegen de West-Duitse revanchis-

tische militairen.

Voorts heeft "Verenigd Verzet" de verspreiding ter hand genomen van een brochure gepresenteerd onder de titel "Mijn naam is Haas". Hierin wordt van leer getrokken tegen regeringsfunctionarissen, generale staf en bedrijfsleiders van de Duitse Bondsrepubliek.

Deze activiteiten van de Nederlandse verzetsorganisatie zijn geheel in overeenstemming met de richtlijnen van de FIR, de "Fédération Internationale des Résistants". De FIR heeft sinds haar oprichting constant actie gevoerd tegen de Duitse Bondsrepubliek en propaganda gemaakt voor de DDR. De West-Europese dochterorganisaties plegen haar daarin bij te vallen en er vooral op te wijzen dat de oude oorlogszuchtige machten in de Bondsrepubliek er slechts met behulp van de regerende kringen der omringende landen wederom bovenop zijn gekomen.

In de protesten, die "Verenigd Verzet" liet horen tegen een voorgenomen HINAG-bijeenkomst (zie onder hoofdstuk V) bijvoorbeeld richt de communistische verzetsorganisatie zich voornamelijk tegen de Nederlandse regering, "die deze statenlozen de gelegenheid laat hun wandaden opnieuw en legaal voor te bereiden".

H O O F D S T U K I V

COMMUNISTISCHE ACTIVITEITEN IN HET BEDRIJFSLEVEN

WVV-conferentie in Oost-Berlijn.

Telkens wanneer er op internationaal gebied sprake is van toegenomen spanningen - zoals nu weer rondom de kwestie Berlijn - mobiliseert het Wereldvakverbond de communistische vakbeweging om een steentje bij te dragen in de propaganda voor de Sowjet-Russische belangen.

Omstreeks 7 augustus ontving het Centrum (evenals de "oude" EVC) een verzoek van het WVV-secretariaat te Praag om met de beschikbare middelen - demonstraties, bijeenkomsten, artikelen in de vakbondspers, pamfletten - de arbeiders de gewenste visie op de internationale tegenstellingen bij te brengen.

Medio augustus moet de Centrum-staf te Amsterdam bezoek hebben ontvangen van de WVV-secretaris Marcel Bras. Naar verluidt heeft hij zich bij die gelegenheid o.m. op de hoogte gesteld van de Centrum-activiteiten op "vredesgebied" (Opm.: Dat er contacten bestaan tussen de leiding van het Centrum en de Nederlandse vredesbeweging kan blijken uit twee recente gebeurtenissen: ten 1e De CPN-er P. Bakker, secretaris van het Centrum, vergezelde mevrouw Minnaert-Coelingh op 30 augustus naar Berlijn ter bijwoning van een vredesconferentie. Ten 2e In de afgelopen zomer organiseerde het Centrum in samenwerking met de Nederlandse Vredesraad enkele vacantiereizen naar Tsjechoslowakije; de baten zijn gelijkelijk verdeeld.)

Wellicht zal Marcel Bras tijdens zijn bezoek aan Amsterdam ook reeds de conferentie ter sprake gebracht hebben, die het Wereldvakverbond van 22 tot 24 september j.l. in Oost-Berlijn belegde. Blijkens een bekendmaking van het persbureau Tass ziet het WVV de hervatting van de kernproeven in de Sowjet-Unie als een maatregel ter bescherming van het werkende volk aldaar en in de andere socialistische landen, alsmede van de internationale arbeidersklasse en de wereldvrede. Tevens wordt dit initiatief een ernstige waarschuwing voor alle oorlogsstokers en potentiële agressors genoemd.

Het Centrum kreeg uit Praag een uitnodiging om twee leden naar de conferentie in Berlijn af te vaardigen. In overleg met de CPN-leiding werden daartoe aangewezen: C. F. Helmers (functionaris van het bureau Rechtsbijstand) en partijbestuurder J. de Boer (die sedert kort ook met

werkzaamheden voor het Centrum is belast), Geen van beiden behoort tot de voorname figuren. De CPN-leiding kon of wilde blijkbaar geen bestuurders van groter formaat voor dit doel missen (Opm.: Bij een vorige internationale WVV-bijeenkomst, in Wenen gehouden van 5 tot 7 mei j.l., liet de CPN zelfs verstek gaan, zogenaamd omdat geen enkele bestuurder gemist kon worden).

Het Oost-Duitse partijorgaan "Neues Deutschland" en het Franse blad "l'Humanité" hebben in hun kolommen veel plaats ingeruimd aan verslagen over deze "internationale vakbondsconferentie voor het Duitse vraagstuk, voor de vreedzame oplossing van de kwestie West-Berlijn en tegen iedere oorlogsprovocatie". De bekendste kopstukken uit de internationale communistische vakbeweging waren, blijkens die rapportages, in Oost-Berlijn samengekomen. Niet bij het WVV aangesloten vakbonden, o.a. de Japanse Sohyo, de Cubaanse vakbeweging en een bond van Australische zeelieden zonden waarnemers. Het aantal gedelegeerden en waarnemers bedroeg 183, afkomstig uit 47 landen.

Op de eerste dag werd een boodschap van Chroestsjow voorgelezen, waarin deze o.m. stelde, dat de vrede nietzonder de daadwerkelijke medewerking van de arbeiders in de westelijke landen bewaard kan blijven.

De conferentie aanvaardde een "appèl aan alle werkers ter wereld". Deze oproep bevat een dringend verzoek om onverwijld door machtige massa-acties de verdediging van de vrede ter hand te nemen, die door de revanchisten te Bonn en hun bondgenoten wordt bedreigd. De machtsverhoudingen hebben zich de laatste jaren gewijzigd ten gunste van het socialistische kamp, dat voortaan de loop der historie bepaalt, aldus het appèl.

De conferentie zond voorts nog een "boodschap aan de werkers in West-Duitsland", waarin werd gewezen op hun bijzondere verantwoordelijkheid in de gegeven situatie.

Volgens de organisatoren heeft het verloop van de conferentie aangetoond, dat zeer velen overtuigd zijn van het goede recht van de Sowjet-Unie en de DDR en van de noodzaak van de verdedigingsmaatregelen, die het socialistische kamp heeft genomen.

CPN-leden-metaalbewerkeren bijeen.

Sedert de EVC '58 begin 1960 werd omgezet in een Centrum van propaganda voor eenheid en klassestrijd, pleegt de CPN somtijds de partijgenoten, werkzaam in een bepaalde bedrijfstak, voor een landelijke

vergadering bijeen te roepen. Dientengevolge vergaderden CPN-leden-metaalarbeiders op 2 september in Felix Meritis te Amsterdam. Ongeveer 60 personen, hoofdzakelijk uit de hoofdstad en uit Rotterdam, hadden aan de oproep gehoor gegeven. De vergadering stond onder leiding van de plaatsvervangend algemeen secretaris der CPN, Harry Verheij. Partijbestuurder P. Bakker hield een inleiding. Onder meer drong hij aan op het voeren van "neutraliteits-acties" naar het voorbeeld van die in enkele metaalbedrijven. Daarbij werden handtekeningen verzameld onder een brief aan de regering, waarin neutraliteit ten opzichte van Berlijn wordt gevraagd. Voorts werd gesproken over looneisen. De stemming onder de aanwezigen was lauw.

H O O F D S T U K V

OVERIGE GROEPERINGS

De Socialistische Werkers Partij - SWP

Laveren inzake Berlijn

De hervatting van de kernproeven in Rusland was voor het dagelijks bestuur van de Socialistische Werkers Partij, de SWP, aanleiding zich op 6 september per brief te richten tot de Ambassadeur van de USSR in Nederland. Daarin wordt "diepe teleurstelling" uitgesproken over het besluit van de regering der Sowjet-Unie.

Tezelfdertijd deed het dagelijks bestuur - per brief via de Ambassadeur van de Verenigde Staten in den Haag - aan President Kennedy het verzoek met de Sowjet-regering tot overeenstemming te komen en af te zien van een hervatting van proeven met kernwapens.

Het SWP-bestuur maakte deze stappen openbaar door het verstrekken van een perscommuniqué aan het ANP.

Tegen het zenden van de brief aan de Sowjetambassadeur nam "De Waarheid" van 7 september scherp stelling in een beschouwing onder de kop "Zij aan zij met Adenauer". Het is met het "genootschap Wagenaar-Gortzak" al zover gekomen, dat het aan de Sowjet-Unie het opvoeren van de spanningen en het naderbij brengen van de oorlog verwijt, zo luidt het o.m.

Het CPN-dagblad ziet verder in deze "nieuwe anti-communistische" stap een versteviging van "de vrijerij" met de PSP. Het wachten is nu nog op de verlofings- subs. de huwelijksaankondiging.

De leiding van de SWP schijnt er wel beducht voor te zijn, dat het zenden van de brief aan de Sowjetambassadeur in die zin zou kunnen worden uitgelegd, dat in de eerste plaats de Sowjet-Unie aansprakelijk zou zijn voor het toenemen van de spanning rond Berlijn. De publicatie van beide brieven in "De Brug" van 16 september wordt voorafgegaan door een "verklarend" artikel. Daarin wordt de verantwoordelijkheid - zolang van inderdaad onredelijke eisen van de zijde van de Sowjet-Unie niet gesproken kan worden - geheel bij het Westen gelegd.

De schijn, als zou de brief aan het adres van de Sowjet-Unie een directe veroordeling van Moskou's houding betekenen, wordt in dit artikel in elk geval weggenomen. De Russische maatregelen worden slechts betreurd in zoverre zij hun doel voorbij kunnen schieten en omdat zij- indien niet in het juiste licht gezien- kunnen bijdragen tot het vergroten van de spanning.

Vanaf de oprichting van de SWP bestaat er bij de leidende figuren van de partij een verschil van opvatting over het standpunt, dat men tegenover de Sowjet-Unie moet innemen. De "stellingname" in "De Brug" van 16 september weerspiegelt opnieuw deze uiteenlopende meningen binnen het partijbestuur van de SWP.

Verdachtmaking

Tijdens de eerste periode van het bestaan van "De Brug" was het schelden en belasteren van vooraanstaande figuren der CPN in dat blad schering en inslag. (Ook "De Waarheid" liet zich van haar kant niet onbetuigd). Het is echter al vrij spoedig tot de redactie van het SWP-orgaan doorgedrongen, dat een dergelijke bestrijding van de vijand weinig zoden aan de dijk zet. Sindsdien is de inhoud van het blad op het stuk van de individuele bestrijding van personen meer aangepast aan dit inzicht. Een enkele maal blijkt de verleiding tot het plaatsen van een persoonlijke verdachtmaking toch nog te sterk.

Zo gaf een recente reis van Paul de Groot naar de Sowjet-Unie zulk een aanleiding. Hij vertrok op 24 augustus j.l. Zijn echtgenote volgde hem twee dagen later. Het betrof een normale vacantiereis. (De algemeen partijsecretaris maakt daarbij, der gewoonte getrouw, ook wel van de gelegenheid gebruik om in Moskou zo nodig partijbelangen te behartigen).

"De Brug" van 16 september bestond het te melden, dat De Groot, na eerst in een partijbestuurszitting (op 19 augustus) te hebben gewezen op de ernst van de internationale toestand, zich met het oog op de kritieke situatie in Moskou in veiligheid had gesteld.

Wat dit betreft, aldus werd er in het SWP-orgaan aan toegevoegd, is er in de CPN niets veranderd. Zó doet zich in Europa een ernstige situatie voor of De Groot vlucht naar een veiliger haven, de CPN en de Nederlandse arbeidersklasse in de steek latend.

Pacifisme en links-socialisme

Protesten tegen hervatting van Sowjet-Russische kernproeven

Enige verenigingen en groeperingen nogal eens gedoodverfd als "meelopers", hebben protest aangetekend naar aanleiding van het besluit van de Sowjet-Russische regering om de kernproeven te hervatten. Het bestuur van de Pacifistisch Socialistische Partij, de PSP, zegt in een gepubliceerde verklaring met afschuw kennis te hebben genomen van Chroestsjow's besluit. Het bestuur is van mening dat plannen tot eventuele hervatting van Amerikaanse proeven onvoldoende motief opleveren voor de beslissing van Moskou. Het bestuur van de PSP herinnert aan Chroestsjow's eigen woorden, dat degene, die de kernproeven hervat, een zeer grote schuld ten aanzien van de gehele mensheid op zich laadt.

Ook het bestuur van de Stichting Anti Atoombomactie, AAA, heeft via de Sowjet-Russische Ambassade hier te lande protest aangetekend bij Moskou. Daarbij wordt een beroep gedaan op Chroestsjow om zijn invloed aan te wenden tot herroeping van het besluit van de Sowjet-regering.

Het Comité 1961 voor de Vrede deed de overhandiging van zijn protest vergezeld gaan van een stille protestmars en een zwijgende demonstratie van een half uur voor de Russische Ambassade in Den Haag. Ook voor de Amerikaanse Ambassade werd gedemonstreerd.

Door het hoofdbestuur van "Kerk en Vrede" werden zowel aan Chroestsjow als aan Kennedy brieven verzonden, enerzijds met het verzoek de hervatting der kernproeven ongedaan te maken, anderzijds deze niet te beantwoorden met eigen proefnemingen.

Tenslotte komt in "Socialistisch Perspectief", het orgaan van het voormalige Sociaal Democratisch Centrum, een afwijzend artikel voor onder de kop "Stop de kernproeven". Ook al kan de redactie zich op vele punten verenigen met de verklaring die de Russen n.a.v. het hervatten van de kernproeven hebben uitgegeven, zo houdt dit haars inziens nog geenszins een rechtvaardiging tot de hervatting in. Zelfs het Amerikaanse voornemen van ondergrondse proefontploffingen kan volgens haar niet ter verontschuldiging van de Russische bovengrondse explosies worden aangevoerd. Uit propagandistisch oogpunt gezien bevindt de Sowjet-Unie zich dan ook in een nadeelspositie.

Daar "Socialistisch Perspectief" zich altijd op het standpunt van

eenzijdige afschaffing der atoomwapens heeft geplaatst, acht het begrijpelijkerwijze het Amerikaanse antwoord op het initiatief van de Sowjet-Russische leiders eveneens ongerechtvaardigd. Het artikel besluit met het uitspreken van de mening dat de internationale actie voor eenzijdige kernontwapening, zoals die in Nederland wordt gevoerd door het Comité 1961 voor de Vrede, noodzakelijker dan ooit tevoren is.

Actie in "De Waarheid" tegen ex-nazi's

Evenals in voorafgaande jaren had de Hinag ook in 1961 een autotocht voor invaliden georganiseerd, te besluiten met een diner in de uitspanning Oud-Valkeveen bij Naarden.

Voor het dagblad "De Waarheid", dat steeds in ruime mate aandacht wijdt aan de activiteit van deze organisatie van oud-politieke delinquenten, was een en ander wederom een welkome aanleiding om in een reeks uitvoerige artikelen te wijzen op het zijns inziens dreigende gevaar van een wederopleving van het fascisme in Nederland.

Het CPN-orgaan sprak in dit verband o.m. over "fascistisch gespuis" en de "fascistische onderwereld", die zich ten doel zou stellen de versterking van de samenwerking tussen nazi-organisaties in Nederland en West-Duitsland, het voorbereiden van een nieuwe politieke partij en de wedergeboorte van fascistische organisaties in Nederland.

Als de organisator van dit alles noemt "De Waarheid" die t.a.v. bepaalde facetten en personen tamelijk goed geïnformeerd blijkt te zijn, de ex-SS'er Jan Hartman uit Amsterdam. Zijn verleden, zijn huidige rol in de Hinag en zijn contacten met de organisatie van Duitse voormalige SS-ers, de Hinag, worden breed uitgemeten. Waarheid en fantasie worden hierbij op de bekende wijze met elkaar vermengd.

Erop wijzende dat de CPN reeds in 1957 maatregelen eiste tegen de Hinag suggereert "De Waarheid" dat de in zijn kolommen onthulde feiten toch zeker voldoende zijn om daar thans toe over te gaan.

T.a.v. het vorenstaande kan worden gezegd dat het Hinag-bestuur er tot nu toe in geslaagd is, de organisatie naar buiten een a-politiek cachet te geven, ondanks de daartegen bestaande oppositie van een aantal nog steeds fel nazistisch ingestelde leden, onder wie Hartman voornoemd.

Aangenomen mag worden, dat ook de voor 24 september 1961 beraamde doch later afgelaste bijeenkomst in Oud-Valkeveen, geen politiek karakter zou hebben gedragen, al werd daar een aantal Duitse geestverwanten verwacht.

De communistische publicaties zullen wel niet vreemd geweest zijn aan het niet doorgaan van de autotocht en de samenkomst in de buurt van Naarden.

STAKINGSOVERZICHT SEPTEMBER 1961.

- Bedrijf : Melkbezorgers Coöp. Verbruiksvereniging "Excelsior" te Leeuwarden.
 Aanleiding : f 150,-- p.w. en een uitkering ineens van f 1400,-- geëist.
 Inmenging vakbonden: NVV bemiddelde.
 Resultaat : verhoging weekloon en toekenning provisie.
 Aantal werknemers : onbekend.
 Aantal stakers : 13 .
 Duur van de staking: 6 dagen (28-8-'61 t/m 2-9-'61).
- Bedrijf : Sanitairwerkers v.d. N.V. Kon. Aardewerfabriek "De Sphinx" te Maastricht.
 Aanleiding : verhoging productietarieven zonder financieel voordeel voor werknemers.
 Inmenging vakbonden: NVV, KAB en Belg. Alg. Chr. Vakcentrale bemiddelden.
 Resultaat : directie trekt nieuwe tarieven in.
 Aantal werknemers : onbekend.
 Aantal stakers : 250.
 Duur van de staking: 1 dag (30-8-'61).
- Bedrijf : Scholten N.V. Carton- en Papierfabriek te Sappemeer.
 Aanleiding : opheffing laagste loongroep, vaste tariefuitkering van 20% en groter aandeel in de winstuitkering geëist.
 Inmenging vakbonden: OVB belegde vergadering.
 Resultaat : geen.
 Aantal werknemers : 290.
 Aantal stakers : 250.
 Duur van de staking: 2 dagen (30 en 31-8-'61).
- Bedrijf : Brandstoffenwerkers v.d. N.V. Verenigde Brandstoffenhandel te Rotterdam.
 Aanleiding : 45-urige werkweek, ook na 1 okt. (aflopen CAO) zaterdag vrij en loonsverhoging geëist.
 Inmenging vakbonden: geen.
 Resultaat : onbekend.
 Aantal werknemers : 250.
 Aantal stakers : 175.
 Duur van de staking: 1 dag (31-8-'61).
- Bedrijf : Sigarenmakers v.d. Kaveewee-sigarenfabrieken te Roosendaal.
 Aanleiding : geschil uitkering extra toelagen.
 Inmenging vakbonden: geen .
 Resultaat : onbekend.
 Aantal werknemers : 300.
 Aantal stakers : 40.
 Duur van de staking: 2 dagen (1 en 4-9-'61) .
- Bedrijf : Italianen en Spanjaarden werkzaam bij de N.V. H.P. Gelderman & Zn. en de N.V. Kon. Oldenzaalse Stoomweverij te Oldenzaal.
 Aanleiding : lag buiten bedrijf.
 Inmenging vakbonden: geen.
 Resultaat : --

Aantal werknemers : onbekend.
Aantal stakers : 80.
Duur van de staking: 1 dag (4-9-'61).

Bedrijf : Steenfabriek Strating te Oude-Pekela.
Aanleiding : looneisen.
Inmenging vakbonden: NVV bemiddelde.
Resultaat : verhoging uurloon en tijdloontoeslag, invoering kortere werkweek.

Aantal werknemers : 30.
Aantal stakers : 19.
Duur van de staking: 1½ dag (5 en 6-9-'61).

Bedrijf : Chemisch bedrijf N.V. Purit te Klazienaveen.
Aanleiding : Kolentoelage geëist à f 160,-- per persoon.
Inmenging vakbonden: geen.
Resultaat : directie zal eis bespreken.
Aantal werknemers : 351.
Aantal stakers : 350.
Duur van de staking: 2 dagen (15 en 16-9-'61).

Bedrijf : Stukadoors, werkz. op het object Buitenveldert, Amsterdam van aannemersbedrijf BOT.
Aanleiding : onbekend.
Inmenging vakbonden: geen.
Resultaat : onbekend.
Aantal werknemers : 40.
Aantal stakers : 18.
Duur van de staking: 1 dag (18-9-'61).

Bedrijf : Kadearbeiders v.d. Compagnie Neerlandaise de l'Azote te Sluiskil.
Aanleiding : uitbetaling van hogere lonen aan losse arbeiders.
Inmenging vakbonden: geen.
Resultaat : directie zal met erkende vakbonden onderhandelen.
Aantal werknemers : 250.
Aantal stakers : 75.
Duur van de staking: 2 uur (19-9-'61).

Bedrijf : Aluminiumafdeling v.d. Kon. Kamper Emaillefabriek te Kampen.
Aanleiding : uitstel herziening tariefstelsel.
Inmenging vakbonden: geen.
Resultaat : onbekend.
Aantal werknemers : 400.
Aantal stakers : 90 op 19-9-'61 en 400 op 20-9-'61.
Duur van de staking: 2 dagen (19 en 20-9-'61).

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
* 14 okt.	Vredesconferentie.	Amsterdam	(commun.) In- tiat. com.
17 okt.	22e Congres CPSU.	Moskou	CPSU
* 21 okt.	Landelijke Studieconf. Werkklassi- fikatie.	Amsterdam	Centrum
* 28-30 okt.	OPJS-herfstkamp.	?	OPJS
najaar	ANJV-jeugdappèl voor het Noorden.	Groningen	ANJV
herfst	Bijeenkomst Voorbereidingscomitee Wereldjeugdfestival 1962.	Moskou	WFDJ
* 4-5 nov.	Conf. positie werkende vrouw.	?	Centrum/NVB
* 10-17 nov.	OPJS-scholierenweek tegen kolonia- lisme en imperialisme.	Amsterdam Rotterdam	OPJS
* ± 15 nov.	ANJV-conf. bedrijfsjeugd.	?	ANJV
25-28 nov.	Voorbereidende conf. oprichting VVI-Grafische bedrijven.	Leipzig	WVV
27 nov.	Landelijke conf. t.g.v. 15 j. be- staan Ned. Vrouwenbeweging.	Amsterdam	NVB
27-30 nov.	Administr. com. VVI-Metaal.	Boedapest	WVV
* 2e helft nov.	Raadsverg. Wereldvredesraad.	Stockholm	WVR
nov.	Bijeenk. Uitvoerend Com. Internat. Unie v. Studenten.	Praag	IUS
1-3 dec.	Bijeenk. Alg. Raad Féd. Internat. des Résistants.	Wenen	FIR
4-16 dec.	5e Congres Wereldvakverbond.	Moskou	WVV
* 23-24 dec.	ANJV-landelijk cultureel concours.	Amsterdam	ANJV
* 23-25 dec.	9e OPJS-congres	Den Haag?	OPJS
1961	Bijeenk. Execut. Comité Internat. Org. van Journalisten.	Peking	IOJ
1961 ?	Conf. CP-en kapitalistische landen Europa.	?	---
1961	Conf. economen uit W. en O. Europa over ontwapening.	Zweden	---
1961/1962	Europese conf. v. verzetsstrijders.	?	FIR
* 15-19 apr. '62	2e Internat. conf. geschied. v.h. verzet.	Warschau?	FIR
voorjaar '62	Oost-Westconf. voor de jeugd vacan- tie-reizen.	?	WFDJ
juli/aug. '62	8e Wereldjeugdfestival.	Helsinki	WFDJ/IUS
* mei	Internat. conf. VVI-Textiel en Leer.	?	WVV

<u>Datum:</u>	<u>Bijsamenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
1962	5e Congres Internat. Org. van Journalisten.	Boedapest	IOJ
1962	2e Demonstrat. fietstocht tegen opslag atoomwapens.	?	ANJV/OPSJ
1962	7e Congres Internat. Unie van Studenten.	?	IUS
1962	Buitengewoon congres CPN.	?	CPN
1962	6e Congres Wereldfederatie Democratische Jeugd.	?	WFDJ

* nieuw c.q. aangevuld.